

**VERKSAMHETSBERÄTTELSE
FÖR
CENTRUM FÖR ARBETARHISTORIA
ÅR 2022**

Centrum för Arbetarhistoria (CfA)

Verksamhetsberättelse för 2022

Styrelsen för föreningen Centrum för Arbetarhistoria får härmed avge följande verksamhetsberättelse för år 2022.

Styrelse

Ordförande	Lars Berggren	Arbetshistoriska seminariet
Vice ordförande	Niklas Karlsson	Landskrona Arbetarekommun
Kassör	Mikael Andersson	IF Metall, Östra Skåne
Ledamot	Kjell Arvedson	ABF Skåne
Ledamot	Kerstin Engle	Socialdemokraterna i Skåne
Ledamot	Eskil Rönér	Vänsterpartiet i Helsingborg
Ledamot	Bo Rösler	Folkets Hus och Parker, södra regionen
Ledamot	Joakim Sandell	Socialdemokraterna i Skåne
Ledamot	Stig Ålund	PRO Skåne
Suppleant	Peter Böök	Arbetarrörelsens Arkiv i Landskrona
Suppleant	Johan Pettersson	Socialdemokraterna i Skåne

Adjungerade

Hans Wallengren	Arbetshistoriska seminariet
Magnus Olofsson	Arbetshistoriska seminariet
Emma Hilborn	Arbetshistoriska seminariet

Revisorer

Kent Johansson, IF Metall, Östra Skåne
Paul Gustafsson, Socialdemokraterna I Skåne

Revisorsuppleanter

Maria Olsson, ABF Skåne

Valberedning

Susanne Simonsson, LO-distriktet i Skåne
Åse Webeklint, ABF Skåne,
Claes Block, PRO

Personal

Fil. dr Magnus Olofsson, föreståndare, forskare	Lunds universitet
Fil. dr Emma Hilborn, projektassistent	Lunds universitet
Fil. dr Kristin Linderöth, projektassistent	Lunds universitet
Fil. dr Kathryn Gary	Lunds universitet
Kristian Grankvist, projektassistent	CfA

Medlemsorganisationer

Medlemsorganisationer enligt förteckning, **bilaga 1**,

Sammanträden

Styrelsen har hållit sex protokollförda sammanträden. Dessutom har ett beslut tagits per capsulam.

Årsmöte hölls den 27 april 2022 på Verdanditorpet i Landskrona. Närvarande var 20 ombud från 13 organisationer. Efter mötet höll fil. dr Magnus Olofsson en föreläsning med titeln *"Idag börjar slaget" – Kampen om rösträtt våren 1902.*

Forskning, undervisning och dokumentationsprojekt

Inom ramen för Lunds universitets anslag har forsknings- och utbildningsprojekt samt samverkan bedrivits.

Forskningsprojekt

Under året har Magnus Olofsson arbetat på en bok om 1902 års rösträttskravaller. En arkivresa har genomförts. Magnus har sökt och fått Södermalms Arbetarinstitutets stipendier á 50 000 kronor för år 2022 för att arbeta med boken.

Emma Hilborn har fått medel från Ridderstads stiftelse för att forska om den svenska fackförbundspressen: "Domestic Life in the Public Sphere: Swedish Trade-Union Press 1945–1965".

Forskningsprojektet om lastbilschaufförer har fortsatt genom ansökningar lämnades in till Vetenskapsrådet och forskningsrådet Forte av Mikael Ottosson, som dock inte fick några medel. Syftet med projektet är att fördjupa kunskapen om hur traditionella yrkeskulturer förhåller sig till "nya arbetslivets" krav. Mer specifikt behandlar projektet hur lastbilschaufförers yrkeskultur har förändrats över tid och hur denna yrkeskultur förhåller sig till digital övervakning och den fältteknologi som implementerats under senare decennier. Historiska institutionen och CfA bjöd även in den finske lastbilsforskaren Timo Aho.

Under 2019 beviljades en ansökan ställd till Lunds universitet gällande en infrastruktursatsning på Campus Helsingborg. Ansökan innebär bland annat att CfA ska göra en inventering av den arbetslivsforskning – och i synnerhet den som har historisk inriktning – som bedrivs på Lunds universitet. Arbetet med inventeringen har genomförts under året och färdigställandet av rapporten är i sluttampen. Under 2021 påbörjades ett antologiprojekt som behandlar alternativa försörjningsformer. Antologins syfte är att i ett historiskt perspektiv utforska normativa gränser eller föreställningar om vad som är arbete och ett moraliskt riktigt sätt att försörja sig och kasta ljus över de som befunnit sig på eller bortom dessa. Antologin beräknas innehålla tolv texter och ges ut på Makadam förlag. Två tryckbidrag, på 30 000 respektive 50 000 har erhållits. Projektet kommer att stå värd för den nationella arbetslivsforskningskonferensen, Falf, under 2023 och arbetet med denna konferens har påbörjats.

Det samarbete som CfA genom Mikael Ottosson inledde med konstnären Henrik Teleman, ABF Malmö, LO och olika LO-förbund har fortsatt utvecklas i en positiv riktning. Projektet – *Känner du igen dej?* – syftar till att utveckla forskningscirklar där olika yrkesgrupper dokumenterar sin vardag. Projektet har påbörjat sin insamling av material genom "fältkonstnärer. Projektet ägs av den ideella föreningen Folkets Konsthall. Projektgruppen består dessutom av representanter för ABF Malmö, GS-facket, GS avd 1 Malmö, Handelsanställdas förbund avd 1 samt Centrum för Arbetarhistoria." Projektet har beviljats medel från bland annat Malmö stad.

Databasen över gräv-där-du-står-cirklar är tillgänglig på följande länk på Historiska institutionens hemsida: <https://www.hist.lu.se/forskning/databaser/databas-over-forsknings-och-gravcirklar/>. Databasen innehåller 1047 poster. Under året har arbetet med att reflektera kring datamängden och grävrörelsen förts vidare: Emma Hilborn, Robert Nilsson Mohammadi och Magnus Olofsson har publicerat en artikel i *Arbetshistoria*: "Gräv där du står! Vad kan vi lära oss av grävrörelsen?", *Arbetshistoria* nr 181–182, 2022. Emma Hilborn och Magnus Olofsson har hållit en presentation vid 30:e nordiska historikermötet: "Digging together: examining popular and professional participation in the Swedish 'dig where you stand' movement".

Konferenser och symposier

Mellan den 26 januari och den 30 januari samlades forskare och fackliga aktivister på den femtonde nordiska arbetarhistoriekonferensen på Arbejdermuseet i Köpenhamn. Evenemanget drog ett stort antal deltagare från hela Norden. Temat var *Labouring Lives and Political Protests Across and Beyond the Nordic Countries*. Centrum för Arbetshistoria har varit medarrangör och deltagit i planeringskommittén.

Den 18 maj hölls symposiet *Digitalisering och makt i arbetslivet* på Campus Helsingborg under senvåren och där Centrum för Arbetshistoria var medarrangör. Bland deltagarna fanns företrädare för LO, Kommunal, Handels och Transport samt forskare från olika discipliner och författare.

Det nionde svenska arbetarhistorikermötet arrangerades av CfA och hölls på Campus Helsingborg torsdagen den 27 oktober och fredagen den 28 oktober 2022. Mötet samlade såväl akademiker från olika ämnen som intresserade från fackliga och andra organisationer. Årets konferens var det största sedan starten 2005.

Kurser och pedagogisk verksamhet

Hösterminen 2022 deltog CfA-LU:s personal som lärare på kursen *Arbetshistoria - klass, kultur och rörelse i den industriella epoken*, med en omarbetad litteraturlista och nytt upplägg. Kursen är en del av det ordinarie utbudet för studenter på kandidatnivån vid universitetet. Sex studenter har läst kursen.

Under 2022 har även en ny temakurs i arbetshistoria planerats på universitetet. Vi har jobbat med att uppdatera den gamla C-kursen och har tagit fram en ny B-kurs. C-kursen ska gå HT-23 och B-kursen VT-23.

Arbetshistoriska seminariet

Årets första arbetshistoriska seminarium hölls torsdagen den 28 april på ABF i Malmö. Historikern Martin Ericsson från Lunds universitet föreläste om *Allmän rösträtt? Om vilka som fått och inte fått rösta i demokratins Sverige*. Martin Ericsson presenterade i sitt föredrag resultaten från forskningsprojektet *Allmän rösträtt? Rösträttens begränsningar i Sverige efter 1921*, som han har deltagit i. Föredraget arrangerades av Centrum för Arbetshistoria och ABF Skåne

Söndagen den 1 maj höll historikern Peter K. Andersson från Örebro universitet ett föredrag med titeln *Dront-mannen*, som handlade om byrmakaren Johan Carlsson som byggde en

flygmaskin i början av 1800-talet och om hur människor på den skånska landsbygden drömde om att kunna flyga. Föredraget hålls på Ausus museum. arrangeras av Centrum för Arbetarhistoria och ABF Skåne.

Fredagen den 20 maj hölls ett lunchseminarium på Statarmuseet i Torup. Titeln på föredraget var *De som blev kvar. Sammanboende syskon på 1900-talets sven-ska landsbygd*. Historikern Martin Dackling från Lunds universitet föreläste om hur ett nytt slags bondehushåll etablerades på svensk landsbygd under 1900-talet. Föredraget var ett samarrangemang mellan Centrum för Arbetarhistoria, ABF Skåne och Statarmuseet.

Måndagen den 30 maj hölls vårterminens sista seminarium. I form av en guidning i Lund på temat *Från allmänning och källa till soptipp och surhål: (varför) ligger det en Lund begravnen på Sankt Hans backar?* Socialantropologen och humanekologen Mikael Lövgren stod för guidningen. Evenemanget arrangerades av Centrum för Arbetarhistoria och ABF Skåne.

Höstterminens seminarier koncentrerades till oktober månad. Det första hölls på Statarmuseet i Torup söndagen den 2 oktober, då ekonomhistorikern Malin Nilsson föreläste på temat *Torparen är en kvinna*. Måndagen den 10 oktober berättade kulturgeografen Elisabeth Björner och historikern Johan Pries om de skånska lantarbetarna och torparkonflikten vid Trolle-Ljungby gods. Platsen var Bromölla bibliotek.

Torsdagen den 20 oktober höll Malin Andersson vid Institutionen för Service Management vid Lunds universitet ett föredrag med titel *Kustnära yrkesfiske i förändring* på Råå museum. Det sista seminariet hölls onsdagen den 26 oktober på Surbrunnsparken i Ystad. Historikern Peter K. Andersson från Örebro universitet håller då ett föredrag med titeln *Ångvelocipeden och äktenskapet. Om bilkonstruktören Jöns Cederholm och hans hustru Hanna*.

Höstens föredrag arrangerades i samarbete med ABF och Statarmuseet.

Forskningsseminariet Konflikt och motstånd

Under 2022 arrangerades fem seminarier på Historiska institutionen, två under våren och tre under hösten. Seminariet har fått ny finansiering för läsåret 2022–2023.

Samverkan och föreläsningar

CfA har under året haft möten om gemensamma projekt med en rad organisationer och institutioner.

CfA har varit representerat i följande styrelser, råd och styrgrupper: Forskningsrådet på Arbetarrörelsens Arkiv och Bibliotek (ARAB) (Lars Berggren), Styrgruppen för Nätverket Svenska Varv (Lars Berggren), Arbetstlivsmuseernas Samarbetsråd (ArbetSam) (Jan-Erik Andersson), Arbetarrörelsens arkiv i Landskrona (Mikael Ottosson), Arbetarrörelsens arkiv i Skåne (Lars Berggren), Svenska Emigrantinstitutet (Hans Wallengren) och projektet ”Känner du igen dig” (Mikael Ottosson). Därtill har Lars Berggren ett styrelseuppdrag på Arbetets museum i Norrköping.

- Samverkan med Arbetarrörelsens arkiv har som vanligt bedrivits under året, med diskussioner och planeringar kring utställningar, seminarieverksamhet och gemensamma projekt. Arkivets samlingar har använts i samband med undervisning, pedagogiska program och forskningscirkel.

- Samarbetet med Statarmuseet i Torup har under året främst skett i form av samarbete kring seminarieverksamheten.
- ABF Skåne har varit en viktig samarbetspartner, inte minst när det gäller det arbetshistoriska seminariets programpunkter.
- Ett samarbete med Svedala kommun kring dess nya hembygdsportal har utvecklats under året (<https://olga.svedala.se/handelser-i-historien/klagerupsupproret/>). CfA har genom Magnus Olofsson bistått med kunskap och granskning.

Tisdagen den 22 mars premiärvisades Tom Walls dokumentär om Öresundsvarvet inför en fullsatt Landskrona teater. Efteråt hölls ett panelsamtal där CfA:s ordförande Lars Berggren deltog.

Internationellt samarbete

Vi har varit med i planeringsarbetet för den Nordiska arbetarhistoriska konferensen i Köpenhamn som hölls i januari 2022. Inom ramen för nätverket har digitala seminarier hållits

Marknadsföring

CfA:s hemsida har gjorts om och blivit såväl mer tillgänglig som uppdaterad. En allt viktigare informationskanal är den Facebooksida som lades upp under 2010. Effekten är svårämbar, men nämnas kan att Facebooksidan har ett stort antal så kallade ”gillare”. Antalet gillare har ökat med drygt 140 under året och är nu 1872.

Facebooksidan har blivit en viktig kanal för marknadsföring av möten och seminarier, men den är också en ingång till den nya hemsidan.

Två medlemsblad, ett under våren och ett under hösten, har distribuerats till medlemsorganisationerna.

Utställningsverksamhet

Under året har vi arbetat vidare med planer på en utställning om det demokratiska genombrottet. Vi har också fått ner utställningen *Drömmen om ett bättre samhälle*, som producerats av Lars Hansson. Utställningen visades på Folkets Hus i Landskrona under våren med invigning lördagen den 2 april, då Lars Hansson presenterade utställningen. Därefter visades den på Backagården i Höör under sommaren och på den Arbetarhistoriska konferensen i Helsingborg i oktober.

På arkivets hemsida finns en länk till den digitala utställningen Öresundsvarvet 100 år (<https://varv100.se>) som är ett resultat av ett samarbete mellan Arbetarrörelsens arkiv i Landskrona, Centrum för Arbetarhistoria och Varvshistoriska föreningen.

Vetenskapligt råd

Sedan 2009 har Lunds universitet utsett ett vetenskapligt råd som stöd för verksamheten. Det vetenskapliga rådet har hållit ett möte under 2022. Ett nytt råd har utsetts för mandatperioden 2022–2024. Fyra ledamöter av det gamla rådet har avgått, och ersatts med fyra nya ledamöter så att det har åtta ledamöter. Rådet består av:

- MA Nina Trige Andersen, UCPH, Nordic Institute of Asia Studies (ny)

- Fil Dr Pål Brunnström, MaU, Institutionen för urbana studier (ny)
- Docent Tobias Karlsson, LU, ekonomisk-historiska institutionen
- Docent Victor Lundberg, MaU, Institutionen för globala politiska studier
- Docent Silke Neunsinger, ARAB
- Fil Dr Malin Nilsson, LU, ekonomisk-historiska institutionen (ny)
- Docent Johanna Overud, UmU, Umeå centrum för genusstudier (ny)
- Docent Johan Svanberg, SU, ekonomisk-historiska institutionen

Slutord – Centrum för Arbetarhistoria

Verksamheten under 2022 har kommit igång igen efter ett par års minskade aktiviteter på grund av pandemin. Särskilt glädjande är att de konferenser och symposier som arrangerats tilldragit sig ett stort intresse. Den verksamhet som genomförts har som tidigare bedrivits i form av seminarier, forskningscirklar, konferenser, kurser, forskningsprojekt samt dokumentationsprojekt. Vi har under året på flera sätt stärkt det internationella samarbetet. Vi vill också särskilt framhålla de strategiska kontakter och samtal vi haft med arbetarrörelsen på olika nivåer.

Vi vill från styrelsen framföra ett hjärtligt tack till alla, både organisationer och enskilda personer som på olika sätt bidragit till utvecklingen av CfA. Tillsammans kan vi ytterligare stärka den arbetarhistoriska forskningen genom aktiva insatser i respektive medlemsorganisation.

Styrelsen i februari 2023

Medlemsorganisationer

Följande organisationer är anslutna till Centrum för Arbetarhistoria.

LO och fackliga förbund

LO

Byggnadsarbetareförbundet

Elektrikerförbundet

Fastighetsanställdas Förbund

GS – Facket för Skogs-, Trä och Grafisk bransch

Handelsanställdas Förbund

Hotell och Restaurang

IF Metall

Kommunalarbetareförbundet

Livsmedelsarbetareförbundet

Musikerförbundet

Pappersindustriarbetareförbundet

Transportarbetareförbundet

Fackliga avdelningar

Byggnads Skåne, Malmö

Fastighets avd 5, Region Syd, Eslöv

Handels avd 1, Malmö

Handels avd 4, Kristianstad

Handels avd 6, Helsingborg

IF Metall Mittskåne, avd 48, Hässleholm

IF Metall Nordvästra Skåne, avd 49, Helsingborg

IF Metall Östra Skåne, avd 47, Kristianstad

Kommunal avd Skåne län, Lund

LO-distriktet i Skåne

Pappers avd 21, Nymölla

Transport avd 12, Malmö

Transport avd 14, Helsingborg

Politiska organisationer

Burlövs Arbetarekommun

Landskrona Arbetarekommun

SAP i Skåne

Socialdemokratiska Kvinnodistriktet i Skåne

Vänsterpartiet i Skåne

Vänsterpartiet i Helsingborg

Vänsterpartiet i Landskrona

Ängelholms Arbetarekommun

Folkbildningsorganisationer

ABF

ABF Skåne

ABF Nordvästskåne

ABF Skåne Nordost, Hässleholm

ABF Malmö-Lomma
ABF Mittskåne, Lund
ABF Sydvästra Skåne
ABF Österlen
Albins Folkhögskola
Glokala Folkhögskolan, Folkbildningsföreningen
Kvarnby Folkhögskola
Malmö Folkhögskola

Övriga organisationer

AKS Arbetarnas Kulturhistoriska Sällskap
ARAB Arbetarrörelsens Arkiv och Bibliotek
Arbetarrörelsens Arkiv i Landskrona
Arbetarrörelsens Arkiv i Skåne
Folkets Hus i Landskrona
Folkets Hus i Staffanstorp
PRO-distriktet i Skåne
Skånes Arkivförbund
Statarmuseet i Skåne
Verdandi Landskrona
Verdandi Skåne

Därtill har föreningen ett antal stödmedlemmar. Genom stödmedlemskap ges enskilda en möjlighet att stödja föreningen.